

Takvâ: Her Hayrı İçinde Toplayan Hususiyet

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى
سَيِّدِنَا وَ سَنَدِنَا وَ مَدَدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ صَحْبِهِ
أَجْمَعِينَ وَ مَنْ تَبِعَهُ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ أَمَّا
بَعْدُ:

el-Hamdü li'l-lâhi rabbi'l-âlemîn.

*Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve sene-
dinâ ve mededinâ Muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn. Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ
yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd.*

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allahu Teâlâ hazretlerinin selamı, rah-
meti, bereketi üzerinize olsun. Allahu Teâlâ
hazretleri dünya ve âhiretin hayırlarına cüm-
lenizi nail eylesin, cennetiyle cemaliyle cüm-
lenizi ve sevdiklerinizi, yakınlarınızı müşerref
eylesin.

Ebû Saîd el-Hudrî hazretlerinin rivayet
ettiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve
sellem* hazretleri şöyle buyurmuşlar:

عَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهَا جِمَاعُ كُلِّ خَيْرٍ وَعَلَيْكَ
بِالْجِهَادِ فَإِنَّهُ رَهْبَانِيَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَعَلَيْكَ بِذِكْرِ
اللَّهِ وَتِلَاوَةِ كِتَابِهِ فَإِنَّهُ نُورٌ لَكَ فِي الْأَرْضِ
وَذِكْرٌ لَكَ فِي السَّمَاءِ وَاخْزِنْ لِسَانَكَ إِلَّا مِنْ
خَيْرٍ فَإِنَّكَ بِذَلِكَ تَغْلِبُ الشَّيْطَانَ

*Aleyke bihî takvâ'l-lah. Fe-innehû cimâu külli hayrin. Ve aleyke bi'l-cihad. Fe-innehû rahbâniyyetü'l-müslimîn. Ve aleyke bi-zikri'l-lâhi ve tilâveti kitâbi'l-lâh. Fe-innehû nurun leke fi'l-ardı ve zikrun leke fi's-semâi. Va'hzin lisâneke illâ min hayrin. Fe-inneke bi-zâlike tağlibu's-şeytân.*¹

Sadaka resûllu'l-lâh fîmâ kâl ev kemâ kâl.

---

¹ Ebû Ya'lâ, *Müsned*, II, 283, r. 1000; Taberânî, *el-Mu'cemü s-sagîr*, II, 156, r. 949; "ed-Duâ", I, 521, r. 1858; Münzirî, *et-Terğîb ve't-terhîb*, III, 341, r. 4347; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, VIII, 396-7, r. 3882; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, X, 301, r. 18171; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 331, r. 5495; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XV, 864, r. 43437; Gümüşhânevî, *Ramûz*, II, 317.

Bir tek hadîs-i şerîf ama içinde birçok nasihatler var. Ve bunların hepsi bizim dünya ve âhiret saadetine ermemiz için çok önemli nasihatler. Onun için bu hadîs-i şerîfi okuyup size izah etmek istiyorum.

Peygamber Efendimiz, bir muhatabına hitaben -bu zât rivayet eden Ebû Saîd el-Hudrî hazretlerinin kendisi olabilir- şöyle buyurmuş:

a. Sana Takvayı Tavsiye Ederim

Aleyke. “Senin boynuna borç olsun, vazife olsun, sana tavsiye ederim.” *Takvâ’l-lâh.* “Takvâ ehli ol! Takvâyı sana tavsiye ederim. Takvâ şiarın olsun!”

Aleyke Arapça’da “Senin boynuna vazife olsun.” mânasına gelen bir tabir. *Takvâ’l-lâh.* “Allah’tan korkmak, sakınmak, çekinmek.” Peygamber Efendimiz’in muhatabına ve hepimize nasihatidir. Bizlere takvâyı tavsiye etmiş oluyor. Sonra neden takvâyı tavsiye ettiğini de izah buyuruyor.

Çünkü takvâ sahibi olmak her hayrı içinde toplayan bir hususiyettir. Takvâ sahibi olmak ne demek, onu biraz açıklayalım.

Kur'ân-ı Kerîm'de Allah *celle celalüh* bize takvâyı çok emretmiş. *Itteku'l-lâh*,² *fe't-teku'l-lâh*³ şeklinde çok âyet-i kerîme var. Bu âyet-i kerîmeleri duymayan müslüman kalmamıştır. Sabah namazlarında okuyoruz. Sûre-i Haşr'ın sonunda;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا
قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ

*Yâ eyyühe'l-lezîne âmenü't-teku'l-lâhe ve'l-tenzur nefsun mâ kaddemet li-gadin. Ve't-teku'l-lâh. Inna'l-lâhe habîrun bimâ ta'melûn.*⁴

---

² 2/Bakara, 189, 194, 196, 203, 223, 231, 233, 278, 282; 3/Âl-i İmran, 102, 130, 200; 4/Nisa, 1, 131; 5/Maide, 2, 4, 7, 8, 11, 35, 57, 88, 96; 108, 112; 8/Enfal, 69; 9/Tevbe, 119; 15/Hicr, 69; 33/Ahzab, 70; 49/Hucurat, 1, 10, 12; 57/Hadid, 28; 58/Mücadele, 9; 59/Haşr, 7, 18; 60/Mümtehine, 11; 65/Talak, 1.

³ 3/Âl-i İmran, 50, 122; 5/Maide, 100; 8/Enfal, 1; 11/Hud, 78; 26/Şu'arâ, 108, 110, 126, 131, 144, 150, 163, 179; 43/Zuhuruf, 63; 64/Teğabün, 16; 65/Talak, 10.

⁴ 59/Haşr, 18. "Ey iman edenler! Allah'ın emirlerine uygun

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا

تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

*Yâ eyyühe'l-lezîne âmenü't-teku'l-lâhe hakka tükâtihi ve lâ temûtünne illâ ve entüm müslimûn.*⁵

Pek çok âyet-i kerîmeler var.

Takvâ sakınmak demek, *vikâye* kökünden geliyor. İnsanın kendi kendisini *vikâye* etmesi, korunması, sakınması.

Nereden *vikâye* edecek, koruyacak? Allah'tan. İnsan Allah'tan nasıl korunur? Bir insan kaçsa nereye kaçacak? Korunmak istese kendisine kim yardım edecek? Ne demek bu?

Allah'ın azabına uğramaktan, gazabına mâruz durumuna düşmekten ayağını denk alıp korunması demek. Allah'ın sevgisini, rızasını

---

yaşayın ve herkes yarın için önden ne (yapıp) gönderdiğine bak-sın. Allah'ın emirlerine aykırı davranmaktan sakının. Şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.”

⁵ 3/Âl-i İmran, 102. “Ey iman edenler! (Gücünüz nisbetinde) Allah'ın emrine uygun yaşayın/aykırılıktan sakının ve ancak müslümanlar olarak can verin.”

kaybetmekten sakınmak demek. Bütün işin başı, her hayrın kaynağı bu düşüncedir. “Aman Allah’ın sevgisini kaybetmeyeyim, Allah’ın rızasını kaçırmayayım. Aman yaptığım işe dikkat edeyim de Allah’ın gazabına, cezasına uğramayayım. Aman dikkat edeyim de cehenneme düşmeyeyim. Aman dikkat edeyim de cennete girmeyi elden kaçırmayayım.” diye insanın sakına sakına, çekine çekine, düşünene düşene basiretli hareket etmesine “takvâ” derler.

Hepimizin bu hale gelmesi lazım. Attığımız her adımda “Allah’ın rızasına uygun mu, değil mi? Bu işi yaparsam Allah beni sever mi, sevmez mi?” diye mutlaka bir mütalaa etmesi lazım. Hepimiz, her işi böyle yapacak hale gelmeliyiz. Bu şuura hepimiz ermeli, bu terbiyeye hepimiz sahip olmalıyız. Bu bir terbiye işidir.

İnsan bazı işi düşünmeden yapar, geliş güzel yapar. Yaptıktan sonra aklı başına gelir, pişman olur. Yapmadan evvel düşünmeye; uygun değilse yapmamaya, uygunsa yapmaya kendimizi alıştırmalıyız.

Hız Ömer *radıyallahu anh* Übey b. Ka'b *radıyallahu anh*'e "Takvâ nedir?" diye sormuş. "Takvâ nedir, ne dersin?" Allah, Kur'ân-ı Kerîm'de çok emrediyor, çok da mükâfâtı var. Allah takvâ ehli kullarını seviyor. Takvâ ehli kullarını cennetine sokuyor. Takvâ ehli kullarına keramet veriyor. Takvâ ehli kullarına ummadıkları yerden kapılar açıp işini rast getiriyor, sıkıntılarından kurtarıyor. Âyet-i kerîmelerde; "Bunlar hep takvâ ehli kullarına nasip olacak." diye bildiriyor. Tabii insan merak eder. Allah Allah! **وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمَكُمُ اللَّهُ**

*Ve't-teku'l-lâh ve yüallimükümü'l-lah.*⁶
"Takvâ ehli olursanız Allah bilmediklerinizi öğretecek."

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا. وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ

*Ve men yettekı'l-lâhe yec'al lehû mah-racen ve yerzukhu min haysü lâ yahtesib.*⁷

---

⁶ 2/Bakara, 282.

⁷ 65/Talak, 2-3.

“Kim Allah’tan korkar, takvâ ehli olursa Allah onu sıkıntıdan çıkartır, darlıktan kurtarır ve ummadığı yerden rızıklara, nimetlere mazhar eder.” buyuruluyor.

أَعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ *Üiddet li'l-müttekîn.*⁸

وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ *Ve'l-âkıbetü li'l-müttekîn.*⁹

“Hayatın sonunun mutlu bitmesi bahtiyar bitmesi muttakî kullar içindir. Cennete girmek muttakî kullar içindir. Cennetin o nimetleri muttakî kullar için hazırlanmış bekliyorlar.” Hûrîler hasretle bekliyor; köşkler bekliyor, nimetler bekliyor. Muttakî olmayı mutlaka başarmak lazım!

b. Takva; Dikenli Tarlada Yürümek

Onun için Hz. Ömer gibi başından beri İslâm’ın her şeyini bilen bir insan bile Ubey b. Ka’b hazretlerine sormuş.

---

⁸ 3/Âl-i İmran, 133.

⁹ 7/A’raf, 128; 28/Kasas, 83.

“Sana göre takvâ nedir? Sen de bir anlat bakalım.” Bilgisini pekiştirecek, dikkat edecek. Belki ummadığı bir şey söyleyecek. Diyor ki;

“Yâ Ömer! Sen dikenli bir tarlada yürümedin mi?”

“Yürüdüm.”

“Ne yaptın yürürken?”

“‘Dikenler ayağıma batmasın, elbise me takılıp yırtmasın.’ diye dikkat ettim.”

“İşte takvâ budur.” diyor.

Demek ki bizim hayatımız dünya tarlasında bir yürüyüştür. Bu dünya tarlasının dikenleri haramlardır, günahlardır. Demek ki takvâ; “Ayaklarımıza dikenler batmasın, haramlara bulaşmayalım; elbisemize dikenler takılıp yırtmasın, günahlara bulaşıp da işimiz berbat olmasın, perişan olmayalım.” diye dikkat etmekmiş.

Peygamber Efendimiz karşısındaki insana bunu tavsiye etmiş. Hutbeye çıkmış, bunu tavsiye etmiş:

Ûsîküm bi-takvâ'l-lâhi ve tâatih.

İmam cuma günü hutbeye çıkıyor. Minberde ne söylüyor? Biz bunu her cuma duyuyoruz. “Size nasihat ederim, vasiyet ederim. Takvâ ehli olun, Allah’tan korkun. Allah’a itaat edin, ibadet edin, âsî olmayın.” diye takvâyı tavsiye ediyor. Demek ki biz de bu takvâyı öğreneceğiz, içimize sindireceğiz, kafamıza yerleştireceğiz, kalbimize yerleştireceğiz ve takvâyâ göre hareket eden has bir kul haline geleceğiz. Muttakî bir kul, takvâlî bir kul, takvâ ehli bir insan haline geleceğiz. Çünkü her mükâfât bu kapıdan geçtikten sonra oluyor. Dünyada da âhirette de her mükâfât muttakî insanlara veriliyor. Demek ki takvâyâ göre hareket edeceğiz.

Diyelim ki bir yere çağırdılar;

“Üç beş arkadaş toplandık, bu akşam gazinoya gideceğiz, eğlence var, sen de gel.” dediler. Ne yapacak?

“Arkadaş, ben orada yokum! Siz de gitmeyin, günah!” diyecek. Veyahut;

“Gel şöyle bir iş kuralım; haram, helal, faiz, hiç aldırmayalım.” derlerse;

“Ben o işe girişmem, ağzıma haram lokma sokmam. Çocuğuma haram lokma yedirmem. Haram, insanın burnundan fitil fitil gelir. Hastalık olur, bela olur, ceza olur, kaza olur. Ben onu yapmam.” diyecek. İçinden bir ses diyor ki;

“Çevir başını, bak şuraya.”

“Bakamam çünkü haram, çünkü yasak.” diyecek. İçinden bir his geliyor;

“Şu adama şu lafları söyle, vur gözünün ortasına bir yumruk, patlat gözünü.”

“Yok, ben bunu yapamam, Allah’tan korkarım.” diyecek.

Buna benzer her karşılaştığımız işte düşünecek. Yapacaksa iyi olduğu için yapacak. Yapmayacaksa kötü olduğu için yapmayacak. Takvâ budur. Efendimiz, muhatabına ve bize

bunu tavsiye etmiş. Allahu Teâlâ hazretleri âyette de tavsiye ediyor.

Kur'ân-ı Kerîm'in âyetleri dinimizin temelidir! Tasavvufun da aslı, esası budur! İnsan-ı kâmil olmanın yolu yöntemi budur! Dünyada âhirette başının dinç olması, rahat olması; kişinin sevap kazanması, huzura ermesi ve bahtiyar olmasının anahtarı budur. O halde takvâ ehli olun.

“Sizin hepinize takvâyı tavsiye ederim.” Hadîs-i şerîfin ifadesi. Çünkü her hayrın kaynağı budur. Bundan sonra her hayra nail olursunuz. Cebiniz dolar, gönlünüz dolar, dünyanız dolar, âhiretiniz dolar, cennete girersiniz.

c. Sana Cihadı Tavsiye Ederim

Efendimiz'in ikinci emri, nasihati, tavsiyesi; “Sana cihadı da tavsiye ederim. Boyuna cihad da vazife olsun. Çünkü bu müslüman ümmetinin, Ümmet-i Muhammed'in ruhanlığı cihaddır.”

Cihad nedir?

Hemen aklımıza gelen, kâfirlerle savaşmak. Gideceğiz; din düşmanları ile kâfirlerle çarpışacağız, mazlumları kurtaracağız. İslâm'ı, müslümanları savunacağız. İşte bu cihad! Şeytanla da savaşmak var. Cihadın çeşitleri çok. Ümmet-i Muhammed'in ruhbanlığı cihaddır. Ruhbanlık neydi? Eski ümmetlerin bir âdeti idi.

وَرَهْبَانِيَّةٍ ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا
ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا

*Ve rahbâniyyeten ibtedeûhâ mâ ketebnâhâ aleyhim ille'btigâe rıdvâni'llâhi femâ raevhâ hakka riâyetihâ.*¹⁰

Eskiden insanlar ruhbanlığa sapmışlar. “Ruhbanlık” kelime olarak “korkmak” demek. Rahip “korkan” demek. Günahlardan korkuyor, Allah'a âsî olmaktan korkuyor, insanlardan korkuyor, kaçıyor. “Neme lazım, bu cemi-

---

¹⁰ 57/Hadid, 27. “Ruhbanlığa (gelince): Onu kendileri icat ettiler. Biz onu üzerlerine yazmadık, ancak Allah'ın rızasını aramak için (böyle bir şey ortaya koydular). Fakat ona da hakkıyla uymadılar (teslis inancına ve riyakârlığa saptılar).”

yetin belasına, günahına, vebaline ben bulaşmayayım.” diye bir kenara çekiliyor. Ya dağın başında ya bir mağaranın içinde ya bir manastırda ya bir tenhada ibadetle meşgul oluyor. Ona rahip diyorlar. Budist rahibi, hıristiyan rahibi. İnsanlarda bu âdet var. Yani Allah’tan korkma duygusu ile günahlardan korkma, sakınma duygusu ile cemiyeti terk edip gitmek. İslâm’da ruhbanlık yok.

İslâm’da Allah’ın dini için cehd etmek, cihad etmek var. Ümmet-i Muhammed’in ruhbanlığı bu. Kenara çekilip mağarada ömrünü geçirmek terk-i dünya eylemek yok. “Bazı insanlar çekiliyorlar, halvetlere giriyorlar.” Okulda okumak var ama mektep bitinceye kadar okuyor, ondan sonra insan bir meslek sahibi oluyor. Bütün ömrünü o meslekte geçiriyor. Tahsil başka, eğitim başka, ömür boyu bir şey yapmak başka! İslâm’da ibadet için bir kenara çekilmek var. Bak zaman zaman namaz vakitlerinde camiye çekiliyoruz. Çarşıdan pazardan çekilip burada toplanıyoruz. Bu, cemiyetten küçük bir çekilme. Ramazan’da on gün itikâf oluyor. Bazı insanlar camide on gün kalıyorlar, ibadet ediyorlar; sünnet. Peygamber

Efendimiz kırk gün Hira mağarasında kalmış. Hz. Hatice validemiz yemeğini getirmiş. Eve gelmezmiş, ibadet edermiş. Kırk gün erbain çıkarmak, halvet yapmak var. Neden kırk gün ibadet yapacak? Çünkü nefis terbiyesini, tasavvufî eğitimini tamamlayacak. Ondan sonra olgun bir insan olarak yine faydalı olacak. Yine gidecek cihad edecek, yine hizmet edecek.

Mesela Eşrefoğlu Rûmî hazretleri Hama şehrine gitmiş, üç halvet çıkarmış. Kırk gün, kırk gün daha, kırk gün daha. Yüz yirmi gün. Dört ay böyle bir ibadet. Kırk gün zikir, tesbih, murakabe, tefekkür. Sonunda hocası; “Hadi git irşat ile meşgul ol!” demiş. Gitmiş İznik’te oturmuş, vazifeye başlamış. Allah razı olsun, makamını yüksek eylesin, şefaatine erdiresin. Nice kitaplar yazmış. Nice güzel hizmetler yapmış, hâlâ seve seve okuyoruz, beğeniyoruz. Neden? Çünkü güzel eğitim gördü mübarek, gelişti. Eğitim için bir kenarda durmak başka, ömrünü rahip olarak dağ başında tüket-

mek, mağara içinde geçirmek başka. Bu ümmetin ruhbanlığı cihaddır. Yani cihad edecek, çalışacak.

Cihad nasıl olur?

Malla olur, canla olur, bedenen olur. Allah rızası için malını sarf edersin. İslâm'ın gelişmesi için kesenin ağzını açarsın. Yahut fiilen gidersin çalışırsın, çarpışırsın, uğraşırsın. O halde biz de cihadın her çeşidinde görevimizi yapacağız, üzerimize düşeni yapacağız. Bazı kardeşlerimiz Afganistan'a gitti, fiilen Ruslarla çarpıştılar. Şimdi bazıları Bosna'ya gitti, çarpışıyor. Bazıları Abhazya'ya gitmiş, bu gün gazetelerde vardı. Kalkmış bizim Düzce'den Kafkasya'ya gitmiş, çarpışmış sonra da şehit olmuş. Ya böyle gider ya para gönderir ya gazileri destekler ya da giden gazilerin çoluk çocuğuna, evine barkına nezaret eder, yardımcı olur. Cihadın çeşitleri çoktur. Nefsimizle de cihad edeceğiz.

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ

رَبِّي *Inne'n-nefse le-emmâratün bi's-sûi illâ*

*mâ rahime Rabbî.*¹¹ Nefis bize kötülükleri vesvese veriyorsa, emrediyorsa onunla mücadele edeceğiz. Sözüne dinlemeyeceğiz. İrademizi kullanacağız, iyi insan olmaya çalışacağız. Takvâ ehli olacağız, ömrümüz cihad ile geçecek ve cihadın her çeşidiyle malımızı sarf ederek, bedenen uğraşarak İslâm'ı yaymaya çalışarak; dilimizle, ilmimizle, kalemimizle, irfanımızla çalışacağız. “Hocam, benim yapacak halim yok, ihtiyarladım.” Bazıları da çoluk çocuğunu yetiştiriyor. Mâşaallah çoluk çocuğunu İmam Hatip okuluna gönderiyor, iyi evlat olarak yetiştiriyor; o da öyle bir şey.

Cihad sözle de olur. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

---

¹¹ 12/Yusuf, 53.

أَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةٌ حَقٌّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ

*Efdalü'l-cihâdi kelimetü hakkin inde sultânin câirin.*¹² “Cihadın en üstünü zalim hükümdarın karşısında hak sözü söylemektir.” Bu da bir cihaddır! Kılıçlar çarpışmadı. hükümdar kılıcı çekip saldırmadı. Zaten saldıramaz ama nöbetçiler varmış. Hak sözü söyler! Ne demiş huzurunda, beraber buldukları sırada?

Sinek gelmiş halifenin, hükümdarın yüzüne konmuş. O tarafa konmuş, kovalamış. Bu tarafa konmuş, kovalamış. Diyor ki “Üstadım!

---

¹² Nesâî, “Bey’at”, 37, r. 4209; Ahmed b. Hanbel, III, 19, r. 11143; IV, 315, r. 18830; Hâkim, *el-Müstedrek*, IV, 551, r. 8543; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, VII, 193, r. 7786; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, II, 352, r. 1101; Beyhakî, *Şu’abu’l-îmân*, X, 67, r. 7174; XII, 38, r. 8978; Taberânî, *el-Mu’cemü’l-kebîr*, VIII, 282, r. 8081; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, II, 248, r. 1288; Deylemî, *el-Firdevs*, I, 358, r. 1448; Begavî, *Şerhu’s-sünne*, X, 65-6, r. 2473; Makdisî, *el-Muh-târe*, VIII, 110, r. 122-123; Münâvî, *Feyzu’l-Kadîr*, II, 30, r. 1246; Ali el-Muttakî, *Kenzu’l-ummâl*, III, 64, r. 5511; Gümüşhanevî, *Ramûz*, I, 76. Bk. Ebû Dâvud, “Melâhim”, 17, r. 4344; Tirmizî, “Fiten”, 13, r. 2174; İbn Mâce, “Fiten”, 20, r. 4011; Bezzâr, *Müsned*, X, 435, r. 4589; Beyhakî, *Şu’abu’l-îmân*, X, 528, r. 7936; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, II, 247, r. 1287; Münâvî, *Feyzu’l-kadîr*, II, 179, r. 1610.

Allah bu sineği ne diye yaratmış?” İmâm-ı Âzam hazretleri;

“Zorbalar zalimler hor olsun, aczini bilsin, haddini bilsin diye yarattı.” diyor. Yani “Sen zorbasın, aklını başına topla.” diye açıkça söylüyor. “Bir sinekle bile baş edemiyorsun. Allah’a karşı vazifelerini unutma.” gibi bir söz söylemiş oluyor. Demek ki söz ve beden ile para ile mal ile mülk ile cihad olur. Şahsen olur, toplum olarak olur. Maddeten olur, mânen olur. Cihad vazifemizi yapacağız.

d. Zikrullah’ı Tavsiye Etmiştir

Bir de tavsiye etmiş ki; “Zikrullah’a devam et, Kur’an okumaya devam et. O da senin vazifen olsun, boynuna borç olsun.”

Takvâyı tavsiye etti. Cihadı tavsiye etti. Zikrullahı ve Kur’an okumayı da tavsiye ediyor. Buradan anlaşılıyor ki tasavvuftaki zikrullah, Kur’an’da var, Peygamber Efendimiz’in hadîs-i şerîflerinde var. Ve Peygamber Efendimiz muhatabına tavsiye ediyor. Dili *Allah* diyecek, kalbi *Allah* diyecek, zikirle meşgul olacak. Zikir dinimizin temel ibadetlerinden biridir. Namaz bir ibadettir, oruç bir ibadettir,

hac bir ibadettir; tamam. Zikir? O da bir ibadettir çünkü Allah Kur'ân-ı Kerîm'inde emrediyor. Dua? O da bir ibadettir. Elimizi açıyoruz, dua ediyoruz. “Yâ Rabbi! Şunu ver. Yâ Rabbi! Bunu ver.” Tabi Allah bir taraftan verecek. Dua edenin duasını kabul ederse verecek. Bir taraftan da ibadet oluyor.

Zikrullah da önemli bir ibadettir. Onun için dilimiz daima Allah'ın zikri ile meşgul olacak. *Lâ ilâhe illallâh* diyeceğiz, *elhamdülillah* diyeceğiz, *Allahu Ekber* diyeceğiz, ve *lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh* diyeceğiz. *Estağfirullâh* diyeceğiz, *Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli seyyidinâ Muhammed* diyeceğiz, *Allah Allah* diyeceğiz, *yâ Hayyü yâ Kayyûm* diyeceğiz, *yâ Latîf* diyeceğiz, *yâ Hak* diyeceğiz, *yâ Hû* diyeceğiz. Zikrin çeşitleri var. Dilimiz Allah ile kalbimiz Allah'ın adı ile meşgul olacak. Seven sevdiğini çok söyler, çok anar, dilinden düşürmez. Biz de Allah'ın kullarıyız, Allah'ın nimetlerine müteşekkirimiz, Allah'ı seviyoruz. O zaman Allah'ı zikredeceğiz. Allah'ı seven Allah'ı çok zikreder. Zikrullahı sevmeyen demek ki Allah'ı sevmiyor ki anlamıyor. Aklına bile getirmiyor.

Çocuğun aklına şeker, çikolata düştü mü annesine babasına kaç defa söyler. Seviyor çünkü. Seven sevdiğini çok anar. Onun için zikrullahı vazife edinin. Peygamber Efendimiz günde en aşağı yüz defa *estagfirullah* dermiş. Siz de yüz defa *estagfirullah* deyin, yüz defa *lâ ilâhe illallâh* deyin. En aşağı yüz veya daha fazla *Allah Allah* deyin. Yüz defa *salavât-ı şerîfe* getirin. Yüz defa *kul hüvallahı, İhlâs sûresini* okumakla ilgili hadîs-i şerîfler var. *Sübhânallahi ve bi-hamdihî sübhanallâhi'l-azîm ve bi-hamdihî estagfirullah* çok kıymetli bir zikir. Efendimiz bunu tavsiye etmiş. Yüz defa *lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerike leh lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr* deyin. Bu da bir zikir. Dilimiz bu zikirlerle meşgul olacak.

Meşgul olunca, çok söyleyince ne olur?

Bir kez Allah dese aşk ile lisan,

Dökülür cümle günah misli hazan.

Bir kere Allah dersin günahların sapır sapır dökülür. İkinci defa dersin sevabın artar. Üçüncü defa dersin daha çok sevabın olur.

Bir sadaka veren, bir iyilik yapan kimseye Allah bire on mükâfat veriyor. Bire on mükâfat! Gittin, bir iyilik yaptın, bire on sevap alırsın. Ama bu masraf, bu iyilik *fîsebilillah* olursa Allah yolunda, cihad yolunda, hac yolunda olursa o zaman bire 700 sevap veriyor. Ne kadar arttı bak! İnsan bir lira verse yedi yüz lira vermiş gibi sevap olacak. Farz edelim umreye gitti, hacca gitti, Allah yolunda beş lira harcasa insan 3500 lira harcamış gibi mükâfat alır. O kadar çok olacak. Bir kere *Allah* dese yetmiş bin misli sevabı var. Yetmiş bin misli! Bir kere kalbinden *Allah* dese; diliyle kimseye belli etmiyor, içinden *Allah* diyor, o zaman bundan da yetmiş kat fazla. Yani dört milyon dokuz yüz bin sevabı var.

Onun için kalbi daima Allah'a bağlanacak, *Allah Allah* diyecek veya öyle diyemiyorsa dili *Allah Allah* diyecek. Elinde tesbih; zikredecek, sevap kazanacak. Oturduğu yerden sevap, mükâfat geliyor. Derecesi artıyor, kalbi nurlanıyor, mâneviyatı ilerliyor, Allah'ın sevdiği bir kul olması mümkün oluyor.

Neden?

Çünkü sen Allah'ı zikredince Allah da seni zikrediyor.

فَاذْكُرُونِي أَذْكَرُكُمْ *Fe'zkrûnî ezkr-*

*küm.*¹³ “Siz beni zikredin ben de sizi zikredirim.”

Allah nasıl bizi zikrediyor?

Allah bizi meleklerine zikrettiriyor. “Şu kuluma bakın, nasıl güzel bir kul! Beni unutmamış.” diye zikrediyor. Tenhada zikredersen Allah kendi kendine zikrediyor. Herkese karşı zikredersen Allah meleklerine karşı, gökteki varlıklara karşı zikrediyor.

أَنَا جَلِيسٌ مِّنْ ذَكَرْنِي *Ene celîsü men*

*zekerênî.*¹⁴ “Ben, beni zikredenin meclisine gelirim. Yanı başında olurum.” buyuruyor.

---

¹³ 2/Bakara, 152.

¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *ez-Zühd*, I, 59, 354; İbn Ebî Şeybe, *Mu-sannef*, I, 108, r. 1224; VII, 73, r. 34287; Beyhakî, *Şu'abu'l-îmân*, II, 171, 182, r. 670, 697; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, VI, 37,

Allah'la beraber olmak büyük bir şey. Allah'ın maiyyet-i âliyesine mazhar olmak, yanında olmak, şerefine mazhar olmak çok büyük bir şeref!

Onun için ben de size bu hadîs-i şerîfin sırası ile takvâyı tavsiye ederim. Malınızla, dilinizle, canınızla, vücudunuzla cihadı tavsiye ederim. Zikrullahı tavsiye ederim. Para istemez, pul istemez, kuvvet istemez, zaman istemez, her zaman yapılabilir bir ibadettir. Sevabı da bu kadar çok.

e. Kuran Okumayı da Tavsiye Ederim

Kur'an okumayı da tavsiye ederim.

Kur'an bize indirdiği kitap mı?

Evet, Allah'ın kitabı.

Muhatap kim?

Biziz. Kur'ân-ı Kerîm Allah'ın bize hitabı. O halde bunu öğreneceğiz, okuyacağız, belleyeceğiz, mânasını bileceğiz, ona göre hayatımızı tanzim edeceğiz. Bir insan Kur'ân-ı

42; VIII, 217; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, I, 432, r. 1865.

Kerîm'e sarılırsa kurtulur. Kur'ân-ı Kerîm'in ipine yapışan düştüğü kuyudan, çukurdan, uçurumdan çıkar kurtulur. Yoksa mahvolur. Kur'ân-ı Kerîm'in ipine sarılan bu felaket çukurundan kurtulacak, âhîret saadetlerine erecek. Kur'ân-ı Kerîm'e uymayan çukurda kalacak, felakette kalacak. Onun için Kur'ân-ı Kerîm'i öğrenmek hepimizin boynunun borcu.

Yalnız, bizim Türkiye'de sanılıyor ki Kur'ân-ı Kerîm okumak *elif, be, te, se, cim, ha, hı, dal, zel* diye harfleri, sonra da harekeleri öğrenmekle tamam olur. Kur'an okumak yalnızca bu sanılıyor. Kur'an kursları da ona göre ayarlanmış. Bir insana Kur'an okumayı öğrettin mi tamam. Bir senede Kur'ân-ı Kerîm'den mezun oldun. Kur'an kursu tamam oldu. Böyle değil! Tabi bu da sevap. Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfinde var; "Bir insan *elif lâm mîm* dese *elifine* bir sevap, *lâmına* bir sevap, *mimine* bir sevap yani her harfine bir sevap veriliyor." Okumasa da açsa Kur'ân-ı Kerîm'i, yüzüne baksa o da bir sevap. Dinlese o da sevap ama asıl maksat Kur'ân-ı Kerîm'in ahkâmını öğrenip Kur'ân-ı Kerîm'in

yolunda yürümek. Asıl olan bu! Bunu öğrenmek lazım, onun için Kur'ân-ı Kerîm'i mânası ile öğrenmeli.

İstanbul'da bir grup arkadaş -Allah razı olsun hepsi Akşehirliler, hemşeriler - toplanmışlar, demişler ki; "Biz şu Kur'ân-ı Kerîm'i öğrenelim." Kimi mühendis kimisi tüccar kimi esnaf kimi memur. Haftanın belli günlerinde toplanıp Kur'ân-ı Kerîm okuyorlar; izahını, mealini, tefsirini de okuyorlar. Geldiler; "Hocam iki üç senedir bu işe devam ediyorduk. El-hamdülillah Kur'ân-ı Kerîm'i bir defa bitirdik." "Aman bir daha yapın, bir daha başlayın." dedim. Bak Kur'ân-ı Kerîm'i bitirmişler. Sen Kur'an'ı baştan sona bir kere okudun mu? Bak onlar yapmışlar. Azmedince, sabredince, devam edince Allah'ın kelamını öğrenmiş bitirmişler.

Kur'ân-ı Kerîm'i eskiden nasıl öğrenmişler? On âyet on âyet ezberler, mânasını düşünür, uygularlarmış. Yani uygulamalı. Uygulaya uygulaya, duyduğunu yapa yapa o zaman daha iyi hatırdada kalır. Hem yavaş yavaş öğrenildiği için hazmı kolay olur, anlaşılması kolay

olur hem de Allah *celle celalüh* hazretlerinin vaadi var.

f. **Bildiği Tatbik Edene Allah Bilmediğın de Öğretir**

Bildiğini uygulayan, bildiğini tatbik eden, bildiğini yapan insana Allah bilmediği ilimleri öğretir. O zaman öğrenmek, Allah tarafından bir kolaylıkla daha kuvvetli olur. Hem mânevî ilimleri de, ledünnî ilimleri de öğrenir, ileri gider. O halde “Kur’an büyüktür, 600 sayfadır.” diye korkmayın. “Ben bu yükün altından kalkamam.” diye düşünüp üzölmeyin, başlayın. On âyeti bir günde okuyabilirsiniz. Koca gazeteleri nasıl sayfaları çevirip çevirip haberleri yutarak okuyorsunuz. Her gün nice sayfalar okunuyor. Ümmet-i Muhammed bu gün gazete diye mecmua diye her gün nice nice sayfalarca bilgi okuyor.

Allah’ın kelimından on âyeti okuyamaz mı? Okur. Azmederse, karar verirse, prensip kararı alırsa okur.

Ailece çoluk çocuğınla her gün Kur’ân-ı Kerîm’in on kadar âyetini okuyacaksınız, söz mü?

Söz! Tamam.

Yaparsa yapar. Bunu yapabilirsin. Sen erkek değil misin? Evin reisi değil misin? Bu evde senin borun ötmüyor mu? Kazak değil misin? Lafını geçiremez misin? Geçirirsin. Tamam. Bu evde her gün on âyet okunacak! İtirazı olan çıksın ortaya. Göreyim boyunu posunu, hadi bakalım. On âyeti okutacaksın, çok sevaplı bir ibadet. Kendi nefesine de; “Bana bak nefsim! Keyif istiyorsun, zevk istiyorsun, televizyon seyretmek istiyorsun ama bu âyeti okuyacağız.” diyecek. Tabi okuduğunu da uygulayacak, öğrendiğini de tatbik edecek.

Efendimiz takvâyı tavsiye etti, cihadı tavsiye etti, zikrullahı tavsiye etti, Kur’ân-ı Kerîm okumayı tavsiye etti. Dört.

Bir de şöyle izahı var: “Zikrullah ve Kur’ân-ı Kerîm okumak yeryüzünde senin için nurdur. Nur olsun, nurlu olsun! Gökyüzünde senin namın yürür. Gökyüzüne zikir olunmana vesile olur.” İnsan Allah’ı zikretti mi, Kur’ân-ı Kerîm okudu mu yüzüne, kalbine, evine, işine

nur gelir; pırıl pırıl olur. Yanağı pırıl pırıl parlar, gönlü pırıl pırıl parlar; nurlu bir insan olur. Yeryüzünde nurlanır, gökyüzünde nâmı yürür. Melekler bile severler. Böyle bir insana melekler bile hayran olur. Onun için zikrullahı sarılmalı, Kur'ân-ı Kerîm'e sarılmalı.

g. Dili Tut

Beşincisi; “Dilini tut! Ancak hayır söyleyeceğin zaman söyle. Başka zaman dilini ağzına hapset, kapat.”

Vahzin, “dilini mahzene tık” demek. Dilin mahzeni neresi? Ağız. Dilini ağzının içine kapat, hapset. Ancak hayır söyleyeceğin zaman açabilirsin, konuşabilirsin, dilini hareket ettirebilirsin. Yani “Ya hayır söyle ya sus!” Daha doğrusu: “Sus! Hayır söyleyeceksen konuş.” demek. Susmayı önceden tavsiye ediyor.

Muhterem kardeşlerim!

Bilmediğimiz, bilsek bile uygulayamadığımız bir şey daha var. Sükut da ibadettir. İslâm'da sükut var. Susuyor, ses çıkarmıyor. Susmak da ibadettir. Hayır söylemek müs-

tesna, susmak da bir ibadettir. Lüzumsuz konuşmayalım, mâlâyânî konuşmayalım, yalan söylemeyelim, dedikodu etmeyelim. Çünkü bunların vebali var, günahı var. Susmak da ibadet. Sustukça sevap kazanıyorsun. Sus, kalbinden Allah de veya kafanda güzel şeyler düşün. Düşünmek de ibadettir.

Hem de *لَا عِبَادَةَ كَالْتَّفَكُّرِ* *lâ ibâdete ke't-tefekkür*.¹⁵ “Öyle bir ibadettir ki düşünmek kadar sevaplı bir ibadet bulunmaz. Çok sevaplı bir ibadet.” Allah’ın nimetlerini düşün, O’nun lütfunu düşün, âhireti düşün, cenneti düşün; şevke gel. Mahkeme-i kübrâyı düşün, tüylerin diken diken olsun. Mahşeri düşün, kabri düşün. Kabirde karanlıkta kalmak var, azap görmek var. Kabrin cehennem çukuru, ateş çukuru olması ihtimali var. Bir de kabrin nur olması, cennet bahçesi olması var. Düşünülecek birçok şey var. Etrafını düşün; çiçekleri, ağaçları, kuşları, hikmetleri, nimetleri, Allah’ın yarat-

---

¹⁵ Beyhakî, *Şu'abu'l-îmân*, VI, 358, r. 4326; Taberânî, *el-Mu'cemül-kebîr*, III, 68, r. 2688; Kudâî, *Müsnedü's-şihab*, II, 38-39, r. 836, 838; Deylemî, *el-Firdevs*, V, 179, r. 7889.

tıklarındaki sanatı düşün. Düşünmek çok sevaplı bir ibadet. Susarsın sevap kazanırsın, kalbinden zikredersin sevap kazanırsın, aklından tefekkür edersin sevap kazanırsın. Durduğun yerde sevap nakliyesi gibi fabrika gibi sevap kazanırsın. Güzel şeyler! Susmak ibadettir, hayır söylemek daha güzeldir.

Hayır söyleyecekse konuşur. Şimdi ben çıksam burada sussam olur mu? Konuşmam lazım çünkü hayır söylemek sevap. Ama susulacak yerde de susmak lazım. Mesela büyüğün yanında susulur, Kur'an okunurken susulur, ezan okunurken susulur, vaaz verilirken susulur, hutbe okunurken susulur. Tamam. Bazı yerlerde susmak gerekir ama yeri geldiği zaman da konuşmak lazım, şahitlik etmek lazım, hakkı söylemek lazım. *Emri bi'l-ma'ruf nehyi ani'l-münker* yapmak lazım.

Üniversitede talebemiz olan kızlar anlatıyorlar. "Hocam, dini bakımdan birilerinin hatalarını kusurlarını gördük, söyledik; 'Vay, siz fitne çıkarıyorsunuz, gıybet yapıyorsunuz.' dediler." Hayır! Hakkı söylemek gıybet değil-

dir. Hem yüzüne karşı söylüyor. Yüzüne söyleyince gıybet olmaz ki arkasından konuşunca gıybettir. “Kardeşim, senin bu yaptığın günah, İslâm’da yok, hadîse aykırı.” diyor. Bu normal. Buna “nasihat” derler, sevaptır. Karşı taraf bilmiyor. Bu fitne değildir. Söylemeyeyim de daha büyük bir fitne mi olsun? Söyleyeceksin, günah devam etmeyecek. Söylemek sevap.

O halde söylemenin sevabını, söylemenin zamanını bilmek lazım. Nerede konuşulacak nerede susulacak bilmek lazım. Ama normal şartlarda sükutün ibadet olduğunu bilirim. Hele bir de bazıları var, lambur lumbur konuşur. Kimisi de başkasını güldürmek için fıkra anlatır, boş konuşur. Hatta günah konuşur, haram olan şeyleri konuşur. “Hatta ağzından öyle sözler çıkar ki cehennemden uçurumlarında yuvarlanır gider.” diyor Peygamber Efendimiz. “Bilmeden, dikkat etmeden, cahillik gafillik laubalilik edip de öyle laflar söyler ki cehennemden uçurumlarından kayar, yuvarlanır gider. Onun için lisan çok önemli. Hele dinî konularda şaka yapılmaz. Dinî konularda fıkra anlatılmaz. Hocalar, Kur’ân-ı Kerîm, cennet

cehennem, melekler, zebaniler karikatür mevzuu yapılmaz.

“Ofllu Hoca şöyle demiş.”

“Kah kah, kih kih.”

“Adam cennete girmiş de, beğenmemiş de cehenneme gitmiş de. Cehennemde çalgı varmış da...”

“Kah kah, kih kih.”

Bunlar insanı imanından çıkarır. Oynacak mı, neyle alay ediyorsun sen? Alay edilecek şey mi bu? Bir çok kimse bunlara dikkat etmiyor. Ve pek çok insanın neler konuştuğuna şöyle bir ibretle uzaktan bak; başkasını güldürmek için konuşuyor. Sen başkasının maskarası mısın? Ne oluyor? Bırak, gülmesin. Ağlasın! Gülmenecek zamanda mıyız? Selahaddîn-i Eyyûbî gülmemeye söz vermiş; “Kudüs kâfirlerden kurtuluncaya kadar gülmeyeceğim.” demiş. Kudüs kurtulmuş. Kudüs’ü kurtarmak için çarpışmış, kurtarmış da ama “Kudüs’ü kurtarıncaya kadar gülmek bana yasak olsun.” demiş. Kendi kendine gülmeyi yasaklamış.

Gölünecek zamanda mıyız?

Sırplar Bosna'da kardeşlerimizin ağzına benzin hortumunu dayıyormuş, kibrit çakıp yakıyormuş. Diz kapağını oyuyormuş, gözünü oyuyormuş. Gölünecek zamanda mıyız? Aklimızı alacak zamandayız. Yarın öbür gün Kafkasya'dan, Balkanlar'dan, Kuzey'den, Güney'den düşmanlar saldırırsa bizde de harp çıksa çok mu hazırlıklıyız? Bosnalılar'dan çok mu iyi durumdayız, dikkatli miyiz, tedbirli miyiz, düşün bakalım! Gülecek zamanda mısınız? Dünyanın her yerinden senin aleyhinde nice nice fitneler geliyor. Hepsi de bir fırsat bulsa da senin canına okusa diye düşünüp duruyorlar. Onun için konuşmanın ve susmanın zamanını bilmeyi de tavsiye etmiş Efendimiz.

Bunu da izah buyurmuş: “Çünkü ancak susarsan, dilini ağzına hapsedersen, şeytanı yenebilirsin.” diyor. “Çok söz yalansız olmaz.” demiş büyüklerimiz. İleri geri konuştun mu da günaha girersin.

Bu nasihatleri aklınızda tutun! Bu nasihatler sizi bizi kurtarır. Bir kere daha tekrar edelim:

“Takvâ. Cihad. Malımızla, dilimizle, kalbimizle cihad. Nefse, şeytana, düşmana karşı cihad. Zikrullah. Kur’an okuma ve sükut.”

Bu vazifeleri unutmayın!

Hadîs-i şerîfi bir daha toparlayalım, konuşmamızı bitirelim.

“Sana takvâyı, Allah’tan korkmayı tavsiye ederim. Çünkü bütün hayırları toplayan budur. İçinde, sinesinde bütün hayırları barındıran, bütün hayırların kaynağı olan haslet, sıfat, vasıf budur; takvâ ehli olmak. Ve sana cihadı tavsiye ederim çünkü bu müslümanların ruhbanlığı olan cihad etmek yeryüzünde senin için nur, gökyüzünde senin için zikirdir. Yani nâmının yürümesine sebeptir. Dilini ağzına hapsetmeni sana tavsiye ederim, ancak hayır konuşabilirsin. Öbür türlü günahlara sapabilirsin. Çünkü dilini ağzına hapsetmekle şeytani

yenebilirsin. Ancak bu şekilde yinebilirsin. Öbür türlü günahlara saplanabilirsin.”

Nasihati ben naklettim. Allah sizi de bizi de ömrümüzü Efendimiz’in nasihatine uygun, rızası yolunda geçirmeye muvaffak etsin. Bu kuvveti, bu imkânı ihsan eylesin. Peygamber Efendimiz’in sünnetine uyup Kur’an yolunda yürüyüp Peygamberimiz’in sevgisine, şefaatine, iltifatına ermeyi nasip eylesin. Firdevs-i âlâda Peygamberimiz’e komşu eylesin. Havz-ı kevserinden doya doya içmeyi cümlemize nasip etsin. Rüyalarımızda cemalini doya doya görmeyi nasip eylesin. Rabbimizin selâmına ermeyi, cemalini görmeyi nasip eylesin.

***

SORULAR-CEVAPLAR

Soru: Finans kurumlarında leasing adı altında bir işlem yapılıyor. Yani taksitle mal satıyorlar. Bu konuda bizi aydınlatacak olursanız memnun oluruz.

Cevap: Siz diyorsunuz ki; “Bana bu mal lazım. Param yok.” Mesela doktorsunuz veya dişçisiniz, cihaz alacaksınız. Şu kadar lira ama

paranız yok. Diyorsunuz ki; “Bu alet bana lazım. Sen bunu bana sat.” O da; “Olur, satırım.” diyor. Aleti alıyorsunuz, parayı ona ödüyorsunuz. Ama tabii o alıp size satarken pahalı satıyor. Sizin paranız olsa peşin parayla onu mesela 200 liraya alırsanız, o size taksit taksit satarken çok fiyat söylüyor. “Tamam, ben bunu alırım, sana veririm, sen de bunu çalıştırırsın. Ama 500 lira.” diyor. Bilmiyorum da: “nispetleri anlaşılın” diye söylüyorum. Sen de diyorsun ki; “Pekala razıyım.” Alıyorsun, çalıştırıyorsun. O sana mühlet veriyor. Şu kadar mühlet içinde onu ödüyorsun. Ödemezsen cihazı geri alabilir. Ödüyorsun senin oluyor. “Bu işleme ne dersiniz?” diyor.

Bu normal bir işlem. Birisinden bir mal alıyorsun, onu peyderpey ödüyorsun. Olabilir. Faydalı da oluyor. Ya adam parası olmadığı için hiçbir teşebbüse geçemeyecek ya da parası yokken böyle bir finans kurumunun yardımıyla işini yürütecek. Hem kendisi kazanacak hem borcunu ödeyecek. Sonra ne olacak? Sonra da o aldığı şeyin sahibi olacak.

Soru: İlahiyat fakültesini kazanmış ama İmam Hatip Lisesi mezunu olmadığı için Arapça öğrenmekte zorluk çekiyormuş.

Cevap: Muhterem kardeşlerim! Ben İlahiyat Fakültesi'nde profesör idim, emekli oldum, biliyorum. Arapça da okuttum, Farsça da okuttum, başka dersler de okuttum. İmam Hatip'ten gelen çocuklar da, sıfırdan ilahiyata başlayanlar da Arapça'yı çok güzel öğrenebiliyorlar. Moralini bozmayın. Bu mümkündür. Siz de öğrenirsiniz. İyi bir öğretici bulursanız, kolayından bir öğretmeye başlarsa öğrenirsiniz.

Ben lise talebesiyken babamın arkadaşı Mahmud Bayram hoca vardı. -Allah razı olsun- "Lise talebeleri dilbilgisi okudukları için çabuk anlarlar. Bana gönder de onlara Arapça öğre-
teyim." demiş. Sağ hâlâ. Bizim caminin yakınında dairesi var. Cemaate de gelir, Allah razı olsun. Bana ilk derste hemen çekimleri yazdırdı. İkinci derste cümle kurdurmaya başladı. Yani ben Arapça cümleler kurmaya başladım, cesaret verdi. Çünkü öğretiş tarzı güzel. "Ben

Arapça öğreniyorum.” diye dedem çok seviniyor. Rahatsızdı. İki aylık Arapça talebesiyim, dedeme Arapça mektup yazdım.

Demek ki öğrenebilir insan, moralinizi bozmayın. Siz de öğrenebilirsiniz. Esnafken, tüccarken, memurken de olur. Yeter ki azmedin. Yeter ki basit usulü ile bir anlatma olsun. Olabilir. Allah kolaylıklar versin. Sonra insan bir konuyu sevdi mi, çabuk öğrenir. Arapça da sevilir, Kur’an lisanıdır, cennet lisanıdır. Arapça sevilir muhterem kardeşlerim, hepimize tavsiye ederim. Bugün bir İngiliz, bir Fransız müslüman oldu mu yaptığı ilk iş ne? Arapça öğrenmek. Çünkü Kur’an’ı onunla anlayarak dinini onunla güzel yaşayacak.

Soru: Evlenmek de nefisle cihad sayılır mı?

Nefisle cihat demek nefis kötü bir şey söylediği zaman dinlememek, onunla mücadele etmek ve dinin emrini yapmak demek. Evlenmek başka bir iş ama evlenmenin sevabı var. Evlenenin sevabı çok olur; eve yiyecek içecek götürmenin sevabı var, çoluk çocuğunu

hayra sevk etmenin sevabı var. Evliliğin bereketi var. Nefisle cihad ayrı bir kavram, evlenmek ayrı bir iş. Nefsinin kötü arzularını engelleyip onun karşısında direnmek ve onu yapmamak. Nefisle cihad bu.

Soru: Bir kardeşimiz üniversite son sınıfta okumaktaymış, bir yardım istiyor.

Cevap: Tabi hay hay her türlü yardımı yaparız.

Soru: İsmim şu, uygun görürseniz bana bir isim verin.

Cevap: O baştaki harfi “m” ye çevirsin. Öyle olsun ismi. O zaman esmâü’l-hüsnâdan bir isim oluyor. Kendi isminin başındaki harfi çıkarsın. Yerine “m” harfi koysun. O da tamamdır.

Soru: İmtihana girecek kardeşlerimiz, evlenecek kardeşlerimiz, şahsi işleri hastalıkları olan kardeşlerimiz dua istiyorlar.

Cevap: Mü'minin mü'mine duası makbuldür. Ben dua edeyim siz “âmin” deyin. Rab-bimiz hastalara şifa versin, dertlilerimize deva versin, işleri müşkül olanların işlerini âsân eylesin, dertleri olanların dertlerine çareler ih-san eylesin. Evlenen kardeşlerimize hayırlı yu-valar kurmak nasip eylesin. Güzel geçimler na-sip eylesin. Gönüllerimizin muratlarını cümle-mize nasip eylesin. Cümlemize hayırlı evlatlar ve bol rızıklar nasip eylesin. Mesut, bahtiyar, ecirli, sevaplı bir ömür geçirmeyi nasip eyle-sin. Huzuruna sevdiği kul olarak varmamızı na-sip eylesin.

Soru: Tefsirden ihtisas yapmak istiyorum hangi konuyu almamı buyurursunuz?

Cevap: Hayırlı mübarek olsun. Konu olarak biraz düşünmek lazım. Şu anda hemen söyleyemeyiz. Çünkü ihtisas konusu biraz ince bir iştir.

Soru: Televizyon ve video izlemek veya evimizde bulundurmak, bazı programları seyretmek sakıncalı mıdır?

Cevap: Video, vaaz ise güzel bir şey, seyredilebilir. Televizyon programları kötü bir sahne ihtiva etmiyorsa seyredilebilir. Fakat bu alet evin içine girdi mi durum pek iyi değil. Hani birisi şişenin içindeki rakıyı göstermiş; “Bak şişenin içinde uslu uslu duruyor ama içildi mi insanın karnında şişede durduğu gibi durmaz.” demiş. Bu televizyon denen meret de evin içine girdi mi rahat durmaz. Evet bir düğmesi vardır, istersen kapatabilirsin. Ama kapatmak için evliyâ gücü lazımdır. Bir insan, kötü bir şey olunca hemen çat kapatacak da güya seyretmeyecek. Bazen de sahne birden, tepeden inme, paraşütle pattadak geliverir. Tam seyrederken bir reklam, çıplak bir kadın. Seyrederken bir sahne, kadın erkeğe sarılmış. Gelin bir tarafa başını çeviriyor, güvey başını bir tarafa çeviriyor, kayınpeder kıpkırmızı oluyor kaynana “tevbe estağfirullah” diyor. Ne oldu? Kaçamadı işte. Kaçamazsa en iyisi bu mereti eve sokmamak. Eve sokmazsak haberdan mahrum kalır mıyız? Merak etme, haberler bacadan bile gelir. Her yerden gelir. Sen o televizyona harcayacağın vakit ile Kur’an öğren, ilim öğren, çeşitli güzel kitapları oku.

Soru: Kadınların çalışması helal midir?

Cevap: Mutlak mânasıyla kadınların çalışmasına “haram” denemez, helaldir. Kadın çalışabilir. Evinde terzilik yapıyorsa yapma mı diyeceğiz? Dikiş nakış yapıyorsa, el örgüsü yapıp da satıyorsa, geçimini sağlıyorsa yapma mı diyeceğiz? Çalışmanın haram olması çalışılan ortamın bozukluğundandır. Yani erkeklerle karman çorman, yaptığı iş dolayısıyla haramlara bulaşık olursa o zaman doğru olmaz. Bir kadın muhtaçsa, ihtiyacı varsa, gerekiyorsa çalışsın. Hatta ihtiyacı olmasa bile bu nefsi meşgul etmek için çalışmak da lazım.

Mâlum evliyâullahtan birisi terziymiş; dikermiş, diktiğini sökermiş, yine dikermiş yine sökermiş. Birisi dayanamamış, sormuş; “Mübarek, dikiyorsun diktikten sonra niye söküyorsun, söktükten sonra tekrar niye dikiyorsun?” demiş. “Ah kardeşim ah!” demiş. “Sen bu nefsin ne kadar kuvvetli olduğunu, nasıl bir meret olduğunu bilmezsin. Ben onu böyle bir işle meşgul etmezsem o beni meşgul eder.” demiş. Bir işle meşgul olmak iyidir.

Büyüklerimiz; “Peygamber Efendimiz birkaç insanın yanından geçiyormuş. Hepsi oturuyorlar. Elinde bir çubukla yeri çizene selam vermiş de öbürlerine selam vermemiş.” derler. Oturduğu yerde bile olsa çalışmak iyidir. Kadınca çalışmasını bilmeli, kadına yarayacak şekilde, evinde günahlara bulaşmayacak, nâmahremle karşılaşmayacak bir çalışma olabilir.

Soru: Müslümanlar için İslâmî yaşamda takvânın ve fetvanın yeri neresidir?

Cevap: İslâm’da iki yoldan bahsedilir. Tarih boyunca Müslümanlıkta bir takvâ yolu vardır. “İhtiyatlı dindarlık, garantili yol” demek. Fetva yolu da; müftülüğe soruyorsun, “Yap, mahsuru yok canım.” diyor. Takvâ yolu şüphelilerden kaçıp ihtiyatla gitmek, garantili sevaplı yoldan yürümektir. Fetva yolu da “Müftü fetva verdi, yapılabilmemiş.” deyip yapmaktır. Büyüklerimiz bize takvâ yolunu tavsiye etmişlerdir. Çünkü tehlikesi yok. Fetva yolunda “fetva ya yanlış verilmişse” diye bir tehlike vardır. Takvâ yolu nefse ağır gelir ama ga-

rantilidir, sevaplıdır. Fetva yolu bazı tehlikelere açıktır. O bakımdan büyüklerimiz takvâyı tavsiye etmişlerdir. Ama İslâmî yaşamda, tabi bazen sıkışık durumlar oluyor. İster istemez, istemeden insanın karşılaştığı durumlar oluyor. O zaman da takvâ ehli bir müftüye yani vicdanı olan, ilmi olan, irfanı olan bir salâhiyetli alime gidip mesele sorulur. Yeri gelince ona göre, onun nasihatine göre hareket edilebilir. Eğer serbestsek önümüzde iki ihtimal var, ikisini de yapabiliriz.

Hangi yolu tercih edeyim?

Takvâ yolunu tercih edin, garantilidir. Ama sıkışıksak o zaman fetvadan istifade edebilirsiniz. Fetva da hiç olmayan şey değil.

Soru: İntihar edenin durumu nedir? Allah Teâlâ hazretlerinin onu affetme durumu var mıdır?

Cevap: Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfine göre bir kimse ne türlü intihar etmişse

ebediyen cehennemde onunla azap görür diye bildiriliyor. Yani kendisine bıçak saplayarak intihar etmişse, cehennemde ebediyen kendine bıçak saplama [olacak]. Kendisini dağdan aşağı kayalara atmış, parçalanıp ölmüşse, ebediyen cehennemde dağdan atlayıp kayalardan parçalanma [olacak]. “Kendisine böyle azap olur.” diye bildiriliyor. Çünkü canı Allah veriyor, can almak kulun işi değildir. İntihar etmek de haramdır, yasaktır. Fakat -Allah insanı düşürmesin- bazı hastalıklar oluyor. Doktorlar bunu bilirler, psikolojik bir takım rahatsızlıklar olabiliyor. Belki böyle bir hastalık sebebiyle yani sorumlu olmadığı bir zamanda bu gibi şeyler mümkündür. Allah belki hastalığından dolayı affeder. Özel durumlar, mâzur olduğu bir şekil, sorumlu olmadığı bir zaman olmuşsa belki affeder. Ama normal olarak intihar eden cehennemliktir. Çünkü cana kıymıştır.

Kendi canı veya başkasının canı... Başkasının canına da taammüden, kasten, kıyan ve öldüren de ebediyen cehennemdedir. Âyet-i Kerîme’de böyle bildiriliyor. *Ve men katele*

mü'minen mütaammiden fe-cezeâuhû cehennemü hâliden fîhâ. Yani “Müteammid olarak, bilerek bir müslümanı öldüren ebediyen cehennemdedir.” diye bildiriyor. Kendisini de öldürmek bir müslümanı öldürmek olduğundan o da aslında aynı şekilde oluyor.

Soru: Birisi kendisi ve arkadaşı için özel dua istiyor.

Cevap: Allah gönlünün muradını versin, söylemediğine göre demek ki içinde bir şey var.

Soru: Birisi hasta ağabeyi için dua istiyor.

Cevap: Allah şifa versin. Âmin deyin bari. Âmin.

Soru: Birisi ismini söylüyor, daha uygun bir isim istiyor.

Cevap: İsmi Salih olsun.

Soru: Birisi Konya'dan gelmiş. Annesi için bizden bir izin istiyor.

Cevap: Tamam. Durumu müsait olmadığına göre ona müsaade ediyoruz. Şu kendisine verdiğimiz tesbihatı çeksin.

Soru: İmtihana girecek kardeşimiz dua istiyor.

Soru: Bir kardeşimiz alkışın dinimizdeki hükmü nedir diyor?

Cevap: Alkış Batı'dan gelme bir âdet. Bizim dinimizde, mesela sahâbe-i kiram bir şeyi beğenirlerse; "Allahu Ekber" derlermiş. Namazda bir yanılma olursa kadınlar önde tık tık tık yaparlar. Yani diliyle, sesiyle "yanlış yaptın" diye söylemiyor. Kıraatin yanlış oldu mânasına elini [elinin] üstüne vururlar. Böyle bir alkış durumu dinimizde yok. Ama şimdi Batı'dan gelme bir âdet olarak zaman zaman yapılıyor. Netice itibariyle söyleyen kimseyi tasvip edildiğini gösteren bir davranış olmuş oluyor. Güzel bir şey söylemişse, mesela Allah yolunda, "Allah'ın sevdiği hak din İslam'dır." bir alkış koptu, güzel bir şeyin alkışı oldu. Belki alışılmış geldiğinden mâzur olur. Ama esas itibariyle İslâm'da olan eskiden [beri] olan bir şey olduğunu sanmıyorum, bilmiyorum.

Soru: Birisi bir dua istiyor.

Cevap: Allah hayırlı kimselerle karşılaştırsın.

Soru: Ben lise talebesiyim. Güzel bir temel Arapça öğreten kurs açılrsa ben de öğrenmek isterim. Açılrsa olmaz mı?

Cevap: Çok iyi olur. Sincan'daki kardeşlerimizden rica ediyoruz orada münasip bir yerde -madem bu vaaz verildi- bir Arapça kursu açsınlar. Liseli talebeler ve hoca kardeşlerimiz bu meseleyle ilgilensinler. Arapça'yı basit adımlarla yavaş yavaş öğrensinler.

Soru: Birisi dininin yarısını tamamlamak için yardımcı olacak kimseler yok mu, diyor.

Cevap: Vardır, evelallah.

Soru: Birisi yine ismini değiştirmek istiyor, bir isim tavsiyesi diyor.

Cevap: Refi' olsun adı.

Soru: Bayanlar tül çorapla namaz kılabilir mi? Eteğin uzun veya kısa olması durumu değiştirir mi?

Cevap: Tül çorap, çorap değildir. Tahrik aletidir. Başka bir işe yaramaz. Isıtmaya da yaradığını sanmıyorum. Yalnız buruşuk olan cildi

bile daha güzel gösterdiğinden günah vesilesidir. O bakımdan, ya tül çorap giymeyecek ya da üstüne başka bir şey giyecek, ya da kalın bir çorap yani altını göstermeyen bir çorap giyecek. Kusura bakmasın kimse, ötekisi maskaralıktır. Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfte âhir zamandaki kadınların halini anlatırken diyor ki: *kâsiyâtün âriyâtün*. “Bazı kadınlar vardır, *kâsiyâtün*, yani vücutlarını açmışlar; *âriyâtün*, çırıl çıplaktırlar.” Yani elbise giymişler ama vücutlarını açmışlardır ve çırıl çıplaktırlar. *Kâsi*, kisve giyen yani elbise giyen demek. Elbise giymiş ama *âriyâtün* “çıplaktır.”

Peygamber Efendimiz niye böyle söylemiş?

Elbisesi, kisvesi var yani üzerinde libası var ama *ârî* yani “çıplak”. Çünkü giydiği elbise sanki giyinmemiş gibi altını gösteriyor. Şimdi bir donlar, pantolonlar çıktı. Daracık, bütün vücuduna yapışıyor. Altını da göstermiyor. Siyah oluyor, lacivert oluyor... Kalın ama soğuk geçirmiyor, vücudun her hattı belli oluyor. Şurası dizi, burası dizinin altı, burası bileği, yukarısı şöyle, daha yukarısı şöyle, burası

böyle... Şimdi bu giyindi mi? Hayır. *Kâsiyâtün âriyâtün*. Giyinmişler ama çıplak kadınlar bunlar.

Nasıl olacak?

Birinci şart; vücudunun hatları belli olmayacak, bol olacak. İkinci şart; altını göstermeyecek. Uzay elbisesi gibi şeffaf bir elbise giydi mi, kalın ve bol ama altı görünüyor. O da olmadı. Hem bol olacak, vücudun şekli belli olmayacak hem de altını göstermeyecek. Aksi takdirde giyinmiş olmaz. Onun için o tül çorap yok demektir. O süs aletidir, giyim aleti değildir. Doğru düzgün çorap giyecek, uzun etek giyecek namazı öyle kılacak. Aksi takdirde olmaz.

Böyle dinî şeylerle beraber olduğumuz zaman anlamlı ve şuurlu bir hayat halini sürüyoruz ama o olmadığı zaman gevşiyoruz. Peygamber Efendimiz'e de sahâbe-i kirâm; "Yâ Resûlallah, sizin yanınızda olduğumuz zaman çok güzel hallerde oluyoruz ama evimize gittiğimiz, dışarı çıktığımız zaman o hali muhafaza edemiyoruz." buyurmuş. Demek ki kolay ol-

muyor ama birazcık olması için yine zikre, abdestli olmaya, abdestli gezmeye devam etmek lazım. Dili zikirli, Kur'anlı, kendisi abdestli, namazlı olacak. Bir de iyi insanlarla meclislere devam etmek lazım. Yoksa o meclisleri yapmak lazım.

Soru: Hocam bizim mahallemizde hiç toplantı yok.

Cevap: Tamam, Pazartesi-Perşembe toplantıyı yapın hiçbir şey bilmezseniz Kur'an okuyun, hatim indirin. Biraz okuması olan bazı kitapları okusun, mecmualarımızın makalelerini okuyun. Gazetelerin dinî [kısımlarını] okuyun, takvimin arkasını okuyun. Emin olun, ben o kadar bakıyorum, hoşuma gidiyor takvim yaprakları. Yırtıp da atmaya da kıyamıyorum. Ben takvim yapraklarını kaldırıp bütün olarak sene sonuna kadar muhafaza ediyorum. Çünkü hepsi hazine, çok güzel bilgiler var içinde. Yani bir insan o gün için evindeki takvimin arkasındaki bilgileri ezberlese senenin sonunda alim olur. İkinci üçüncü senenin sonunda müftü olur. Dördüncü beşinci senenin sonunda Diyanet İşleri Başkanı olur, inşaallah.

Soru: Bir kimse savařta dūřmanın eline geeeđim filan diye intihar edebilir mi?

Cevap: Edemez, Allah'a sığınır. Allah'tan kendisini korumasını ister, sabreder.

Soru: Bir başka kardeşimiz isim istiyor.

Cevap: Onun ismi de Cahid olsun. Cahid yani "cihad eden" demek.

Soru: Bir insanın isminde Muhammed kelimesi olursa sakınca var mı?

Cevap: Hayır, hadîs-i şerîfte de tavsiye var. Mesela Muhammed Fatih gibi isimler olabilir.

Soru: Ben devlet memuruyum. Devlet tarafından memura verilen nema helal midir haram mıdır? Almak gerekir mi gerekmez mi?

Cevap: Devlet de kurnazlaştı, eskiden "faiz" diyordu. "Tasarruf bonosunun faizi" diyordu. Faiz haram olduğundan [insanlar] almıyordu. şimdi nema diyor.

Nema ile faiz arasındaki fark nedir?

Faiz, kâr etse de zarar etse de parayı alan kimsenin ötekisine “şu kadar vereceğim” demesidir. Nema, parayı çalıştırıp elde edilen kârısa kârın bir kısmını parayı verenle bölüşmek demektir. Bu normal, olur. Ama ben bu işlemin nasıl olduğunu, devletin nemayı neye göre nasıl verdiğini bilmiyorum. Onu biraz daha inceleyeyim.

Soru: Birisi bebeği için isim istiyor.

Cevap: İsmi Bilal olsun.

Soru: Erkekler için dar giysi giymenin durumunu izah eder misiniz? Kadınlar için olan mahzurlar erkekler içinde var mıdır?

Cevap: Evet vardır. Erkek de dar giyerse [mahzuru vardır]. Kimisi böyle atletik çalışma yapmış halter kaldırmış vesaire. Daracık giyiyor, adaleleri görünsün diye. Üst tarafın adalesi, pazusu görünsün, bir şey değil ama eti budu bacakları hepsi meydana çıkıyor. O zaman o mahzurlu oluyor, haram oluyor. Onun da öyle olmaması gerekir.

Soru: Birisinin ismi Cengiz’miş.

Cevap: Tabi ismi değişecek. Çünkü Cengiz gayrimüslim bir kimsenin ismiydi. Ve İslâm âlemine çok harp açıp da çok zararlar vermiş bir kimseydi. O isim yerine mesela Cemil ismi olabilir. Cemil hem Allah'ın esmâ-i hüsnâsındandır hem de mânası güzel.

Soru: Bazı ilâhi kasetlerinde çalgı aletleri kullanılıyor. Bu kasetlerin dinlenmesine ne dersiniz?

Cevap: Alimlerin çoğu çalgının bizatihî kendisinde mahzur olmadığını kabul ediyor. Bazıları çalgıya da yasak koyuyor. Yani “Şundan şundan ötesi şunlar mutlaka doğru değildir.” diyor. Fakat alimlerin bir kısmı da “Çalgının kendisinin bir mahzuru yoktur kullanıldığı yer önemlidir.” diyorlar. Onlara göre ney veya def veya tambur vesaire gibi şeyler o zaman mahzurlu olmuyor. Çünkü ilâhinin tesirini arttırıcı bir fon teşkil etmiş oluyor. Belki de mûsikî makamlarına uygun ilâhinin okunmasına kılavuzluk da etmiş oluyor. Mahzuru yok denilebilir.

Soru. İslama göre kadın erkek beraber oturabilir mi? Bunun durumu nedir? Akrabalıkta nasıl olur?

Cevap: Şimdi kadın ve erkek esas itibarıyla İslâm'da beraber oturmuyor. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* kızı Fâtımâtü'z-Zehrâ'nın evine gitti. Yanında sahabesinden bazıları vardı. Kapıya gelince seslendi kızına, "Kızım Fatıma perdenin arkasına geç. Yanımda misafirler var." dedi. Şimdi bu bizim için bir örnektir. Hani bazıları diyor ki "Kaçmaya ne lüzum var?" Veya "Efendim, biz medenî insanlarız, birbirimizi yiyecek değiliz ya. Yani ne olurmuş." filan gibi sözler söylüyorlar. Birbirini yemek yememek bahis konusu değil.

Biz hareketlerimizi neye göre ayarlayacağız?

Kur'an'a göre, hadîs-i şerîfe göre. Peygamber Efendimiz nasıl yapmış? Peygamber Efendimiz'in uygulaması böyle. Yani kızı Fâtımâ'nın evine giderken, yanında misafirleri varken, "Kızım perdenin öbür tarafına geç."

buyurmuş. Demek ki Peygamber Efendimiz haremlikli selamlıklı oturmayı istiyor.

Ama Peygamber Efendimiz camiine kadınlar cemaat olarak gelmiş mi?

Gelmişler. Ön safta yaşlılar, arka saflara doğru gençler çocuklar, en arkada da kadınlar, namaz kılınmış. Demek ki olabilir, camiye gelebilir. Zarurî sebeplerle bir yerlere gelir gider.

O zaman nasıl olacak?

Allahın emrettiği örtü ile olacak. Öyle gelecek gidecek. Örtü olduğu zaman olabilir. Akrabalar arasındaki oturma meselesinde de, eve misafir geldiği zaman kadın erkek oturma meselesinde de mümkünse haremlik selamlık yapılacak. Ama akrabadır, evin kızı gelini akrabasına çıkmadığı zaman kıyamet kopar. O zaman örtülü bol kıyafetle gelecek. “Dayı hoş geldiniz, amca hoş geldiniz. Nasılsınız iyi misiniz?” diyecek. Örtü şartlarına riayet edecek.

Soru: Kızının adı Ülkü değiştirmesi gerekip gerekmeyeceği, değiştirmezse sorumlu olup olmayacağını soruyor.

Cevap: Ülkü, “ideal” demek. Yani gönül bağlanılan bir yüksek duygu mânasına gelir. Mânası güzel. Değiştirilmezse vebal olmaz çünkü güzel bir duygu. Müslümanın ülküsü nedir? Yani gönlünden geçirdiği yüksek ideali nedir? Allah’ın rızasına ermek, müslümanlara hizmet etmek... Bunun bir mahzuru yoktur.

DÜĞÜN KONUŞMASI / ANKARA

Evlenenin eciri sevabı daha çok olur. Ruhânî, dinî tarafı daha galiptir. Evlenenin kazançlarından birisi de Allah’ın kendisine ihsan ettiği evlatlardır. Evliliğin ana hedeflerinden birisi de budur. Bir insanın çeşitli zenginlikleri imkânları olabilir. Malları, kabiliyetleri, sanatları, hünerleri olabilir. Fakat bu sahip olduğu nimetlerin ve sermayelerin en kıymetlisi hayırlı evlattır. Bir kişi için hayırlı evlattan daha büyük bir sermaye yok gibidir. Çünkü hem ihtiyarladığı zaman kendisine hayat sigortası gibi şefkatle bakacak hizmet edecek kimseler olurlar hem de vefatından sonra hayırlı evlat olurlarsa sadaka-ı câriye gibi defter-i âmâlinin sevap hanesini zenginleştirmeye devam ederler. İnsan vefat eder gider ama hayırlı evlat

sayesinde sevap kazanmaya devam eder. O bakımdan evlatlarımıza çok değişik bir gözle bakmamız gerekiyor, onların ne kadar büyük bir nimet olduğunu bilmemiz gerekiyor ve kıymetine göre de izzet ve itibar etmemiz gerekiyor. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz; “Evlatlarınıza kerim insan muamelesi yapın.” buyurmuştur.

Bu iki türlü anlaşılabilir. Bir; “Çocuğa asil soylu insana yapılacak muameleyi yapın.” İkinci mâna da; “Siz asil soylu kimsesiniz, çocuğunuza asil ve soyluların evlatlarına olan muamelesi gibi muamele edin.” demektir. Her ikisi de İslâm’ın ne kadar yüce olduğunu gösteren mânalardır. Benim hoşuma giden cümlelerden birisi de budur.

Bir başkası da şu. Peygamber Efendimiz yine bir hadîs-i şerîfnde buyuruyor ki; “Kendisinden ilim öğrendiğiniz kimselere hürmet ediniz. Kendisine ilim öğrettiğiniz kimselere de itibar eyleyiniz.” Hoca talebeye itibar edecek, izzet edecek, talebe de hocasına hürmet ve itibar edecek; iki taraflı. Çok kıymetli varlıklar olduğuna göre evlatlarımızı yetiştirmeye de

çok büyük bir özen göstermeliyiz. İhtimam sarf etmeliyiz. Bunlar için ne kadar masraf etsek, kaliteli yetişmeleri için ne kadar zahmet çeksek revadır, yerindedir, uygundur, hayırlı ve önemli bir yatırımdır. Çocuğun şekillenmesi eğitimi ile dir. İyi eğitilmiş bir çocuk; iyi bir kurumda, iyi hocaların elinde yetiştirilmiş bir çocuk paha biçilemez bir hazinedir. Kötü kurumlarda kötü eğitilmiş veya eğitimi ihmal edilmiş çocuk da heba edilmiş bir pırlanta gibidir. Çekiç altında toz buz edilmiş, çarçur edilmiş bir pırlanta gibidir.

O bakımdan müslümanlar olarak tek başımıza evlatlarımızı yetiştirmeye gücümüz yetiyorsa mükemmel yetiştirmek için olanca gayretimizi sarf etmeliyiz. Tek başımıza güç yetiremiyorsak onlara en kaliteli hocaları tutup en kaliteli insanlar olarak yetişmelerini sağlayacak bir eğitimi temin etmeliyiz. Bu kalitenin içinde büyük bir yarış da gizlidir. Çünkü biz imanla küfrün mücadelesinde Allah'ın sevdiği tarafsız *hizbullahız*. Allah'ın sevdiği zümreyiz, *hizbuşşeytan* karşımızda, biz *hizburrahmanız*. Onlar çocuklarını ve kendilerini iyi yetiştirirler de bizimkiler onların yanında geri ve

aşağı seviyede kalırsa bunun hesabını Allah bizden sorar.

Onun için çocuklarımızı milletler arası yarışta galip gelecek gibi yetiştirmeye gayret etmeliyiz. Klasik kurumlara verme mecburiyeti yoktur. Bir çocuk özel olarak belki daha iyi yetiştirilebilir. Gayriresmî bir kurumla daha güzel yetiştirilebilir. Mühim olan çocuğun bilgilendirilmesidir, eğitiminin verilmesidir, davranışlarının düzenlenmesidir. Soylu bir insan olarak yetiştirilmelidir, kerim bir insan olarak yetişmelidir, süflî işlere tenezzül etmeyecek bir nezahet ve nezaket içinde yetişmelidir. Çocuk bazı şeylere tenezzül etmemeyi bilmelidir, ahlâkı asil olmalıdır. Bunun için elbirliği ile ne gerekiyorsa yapılmalıdır, ne gibi müesseseler kurulması gerekiyorsa kurulmalıdır. Anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise ve daha yukarısı ve daha yukarıdaki seviyeden sonraki özel ihtisas dalları. Eğitimin sonu yok. Ama bir insan ne kadar çok eğitim görürse ötekileri öyle geçebiliyor. En dikkat edeceğimiz nokta da çocuğun dini, diyanetidir. Çocuk mutlaka bizim baskımız olmadan Allah'ı sevmeli, Resûlullah'a bağlılığını hissetmeli. Evlatlarımızı

Kur'ân-ı Kerîm'e sarılabilen, ibadetlerini yapabilen çocuklar olarak yetiştirmeye gayret etmeliyiz.

Kişi üniversiteyi bitiriyor, ihtisas görmüş oluyor. Hukukçu, eczacı, doktor veya mühendis oluyor. Ondan sonra da bir yığın yıllar yine bir takım eğitimlerden geçmesi gerekiyor. Bunlar kurslar tarzında olabilir. Master, doktora tarzında olabilir. İkinci üçüncü ihtisas tarzında da olabilir. Bugün Batı insanı bir ihtisasla yetinmiyor, bir tahsille yetinmiyor. İki veya üç fakülte bitirebiliyor, iki üç doktora yapabiliyor, kaliteli yetişiyor. Biz de öyle topluluklar teşkil etmeliyiz. Topluluğumuzun kendisi, toplantılarımızın kendisi eğitici mahiyette olmalı, kaliteli olmalı, seviyeli olmalı, seviyeye dikkat etmeliyiz, nezaket ve nezahate dikkat etmeliyiz; huzûz-ı ilâhîde olduğunu bilen, murakabe altında, kontrol altında gözlem altında olduğunu bilen insanlar olarak, pür dikkat, pür edep, pür ahlâk hareket eden insanlar olarak çocuklarımızı öyle yetiştirmeye kendimiz de onlara örnek olarak, o tarzda insanlar olmaya çalışmalıyız.

Allahu Teâlâ hazretleri dünya ve âhirete ait muratlarımızı bizlere ihsan eylesin. İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin.

Kağıdı gönderen kardeşimize Mubin ismini teklif ediyorum.

Selamun aleyküm ve rahmetullah

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

13 Cemâziye'l-Evvel 1413 /

08.11.1992

Sincan/ Ankara

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

